

Numărul 37.

Oradea-mare 14/27 septembrie 1903.

Anul XXXIX

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe 1/2 de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Blestemul.

— Tragedie. —

Trei acte în versuri.

(Urmare.)

TUDOR.

Vai de ei! Puțini la număr,
Nici n'au chip să se opue.
Aū pornit mai mulți să fugă,
Mai amână c'un ceas doue
Clipa morții care-i pașce!

ERACLI.

Las' să piară pân' la unul,
Turcii păgâni, luă-i-ar focul!

ROXANDA.

N'am vădut un om cuminte
Să se bucure de moartea
Unor oameni, — chiar păgâni.
E necinste risul vostru!

ERACLI.

Ei, așa! Auđi?... Femeie,
N'ai să-mi puț tu frâne 'n gură!

LIA, oprind pe mama ei ca să răspundă.
Lasă mamă!...

JANI, lui Tudor.

Zice că turcii

Fug?...

TUDOR.

Da! fug! Dar nu e nimeni
Să-i ascundă...

ROXANDA.

Sunt Români!
Ei nu sunt nici câni la suflet,
Nici n'au fost creșcuți cu urși,

Ca să nu deschidă poarta
Celui care bate 'n ea!
Unde-i vatră românească,
E și inimă deschisă,
Este graiū duios de frate
Pentru or ce călător.
Tot drumețul își găseșce
Pâne, hrană, pat de-odihnă,
Și chiar singur el, Românul,
Stă la ușă de-l păzeșce!

JANI.

Pentru Turci e altă lege,
Și Români n'au s'ascundă
Pe toți câni carii mușcă!

ROXANDA.

Zice Români! dreptul ăsta
Nici nu-l ai boere Jani!
Las' Românul să vorbească
Despre tot ce simt Români!
Nici o dată, fanarioți
Nu vor șei să ne 'nțeleagă.

LIA.

Sunt străini de legi și datini,
Și de n'am iertă noi toate,
N'am fi astăzi robi la Greci!

ERACLI.

A! dar nu îngădui!

ROXANDA.

Taci!

Te ferească Domnul sfânt
Să ajungă să se umple
Până sus de tot paharul!
Me cunoșei, și ne cunoașcem.
A dormit destul în mine
Ur' aprinsă chiar de tine!
Întorcându-i spatele.

Lio, blânda mea copilă,
 Ai spus drept și 'nțelepțește,
 Dacă n'am iertă noi toate,
 N'am fi astăzi robii la Greci!

Rădîmată de umérul Lioi, mergînd încet spre fund, aproape șieși.

De-ar putea grăi Moldova
 Ce o doare și ce simte,
 Am pricepe că păgânii
 N'aũ fost rei ca fanarioții
 Pripășiți prin țara noastră,
 Și atât de mulți, că cerul
 S'a umbrît ca de lăcuste!

Eracli în timpul acesta, după ce a ris puțin, vorbește cu Jani și Tudor.

TUDOR.

Aũ să vie.

ERACLI.

Las' pe mine
 Ca în lupi vom trage 'n trînșii!
 Roxanda s'a oprit și ascultă.
 Să nu pierdem nici o clipă
 Vre un Turc de-aflăm în cale,
 Să-l ucidem fără milă.
 Ce-i în Iași și-ací să fie!
 S'arătăm c'avem curajul
 Să fim frați cu eteriații.

JANI

Să ucidem.

TUDOR.

Moară Turcii!

ROXANDA.

Deci?

ERACLI, ridîndu-i în față.

Românca mea să șcie
 Cumcă soțul ei Grec, are
 Alte drepturi decât ea.
 El, — stăpân în casa asta, —
 Și pe 'ntinsele-i moșii, —
 Hotărește astfel: De-astăzi
 Tot fugarul Turc găsi-va
 Hrana lui în glonț de pușcă
 Și în moarte pat de-odihnă!
 Precum veți, — primesc mai bine
 De cum știu primii Români!
 Cu un glonț eũ taiu și setea
 Și astempăr or ce foame,
 Iar truditelor ciolane
 Daũ volos un pat de moarte,
 Ca să doarmă 'n el cât lumea!
 Ce mai zici?... Așá-ı, — Eracli
 E mai darnic și 'ngrijeșce
 Mult mai bine ca Români!

ROXANDA.

E 'njosire să-ți respund.
 Înse tremurá c'odatá
 O s'aprimdem foc de urá!

ERACLI.

Ura voastră nu ne-atinge,
 Stăm prea sus și ridem.

ROXANDA.

Bine!
 Tot mai sus rivniți s'ajungeți
 Pe-or ce căi și or ce mijloc;

Cum veți ride înse, dacă
 Dorul vostru se 'mplineșce
 Sus, colo 'n spânzurătoare!

JANI și ERACLI, furioși.

Ah!

TUDOR.

Ce reũ mai suná gluma!

ROXANDA, lui Tudor.

Taci! ești fiul meũ și totuș
 Mult mai bine n'ai mai fi.
 De la tatál teũ luat-ai
 Tot ce-ți curge 'n vine astăzi.
 Am cătat cu vorbe bune,
 Cu povețe și 'n tot felul,
 Să-ți dau dragoste de țară,
 Dar --

Lui Eracli care voeșce să-i respundă.

Să taci! Am fost răpită
 Ca de-un lup, de tine, fiară.
 Știi trecutul tot de grozár.
 Nu me 'mpinge să spun totul
 C'ar fugi copila asta,
 Și-ar muri plângînd de milá!
 Taci! și tremurá mai bine.
 Da ridic în contra-ți vocea,
 La nevoe și cuțitul;
 În destul am plâns. Ca mamá
 O să știu să-mi apăr fata!

Jani se apropie de Eracli, care face gesturi ca și când s'ar scusá că se arată slab față de Roxanda.

Roxanda vorbeșce cu blândetá Lioi.

Lio, blânda mea copilă,
 Crinul alb al vieții mele,
 Știi că noaptea plâng, — și caut
 Să te apăr de durere,
 Să-ți fac viața o grădină,
 Ca să riđi, să treci prin ea
 Făr' vre-o jale ca a mea!

Apropiindu-se de Jani și privindu-l drept în față.

Da! să știi, prin mine-ți fuge
 Visul care-l urmăreșci.
 Se încinge de-astăzi lupta,
 Și-am să lupt, boere Jani!
 Eũ pe Lia mea o apăr
 Și voesc mai bine moartá
 Să o vedă ací întinsá,
 Dar scăpatá de acela
 Care vrea să-ı fure totul!
 Între ea și între tine
 E prăpastie adâncá.
 Tu nu ești ca noi, străine,
 Ca să tinđi la o româncá!

ERACLI, foarte liniștit.

Vorba este a femeii...

Ce ar face 'n lume dacă
 Ar avea mai scurtá limba?...

Lui Jani.

Să n'ai grije; — eũ ți-am dat-o!
 Hm! revolta asta nu e
 Decát foc de pae! Jarul
 Se va stinge sub cenușe!
 — Să vorbim de Turci mai bine!

Ia pe Jani și Tudor de mijloc și merge încet.

ROXANDA.

Focu-aprins mai viu va arde!

LIA.

Cât de bună ești tu mamă.

ERACLI.

Să nu stăm pe gând o clipă.

Ipsilante-î șeful nostru;

Turei cu cât mai mulți ucidem...

N'are timp să sfârșească. Un glas stins, ciudat, tipă firos afară.

ANCA, de afară.

Hu! hu!

Cerul tot e plin de sânge...

Hu! hu!

Cucuvaea 'n noapte plânge

Hu! hu!

La glasul acesta toți au tăcut. Eracli a pironit ochii spre fereastră cuprins de o emoție grozavă.

Roxanda fiecează pe Eracli. Ochii ei scapără de ură.

Tudor sigur pare mai liniștit.

LIA, strânge mâna Roxandei, par că ar voi s'o deștepte.

Mamă! mamă!

TUDOR.

Îar nebuna!

ANCA, de afară.

Hu! hu!

Când e noaptea fără lună

Hu! hu!

Morții vin de se răsbună,

Hu! hu!

ROXANDA.

O auzi, Eracli? tipă

Crima ta în glasul Ancăi!

ERACLI.

Care crimă? tac! femeie.

Tudor du-te de închide

Să nu între-aci nebuna!

Mergi mai iute, mergi degrabă...

Tudor de abia ajunge în mijlocul scenei când de o dată ușa se deschide și apare Anca. Vestimentul ei e zdrențe tot; chipul ei groaznic. Ea înaintează încet.

Eracli se retrage în fuud.

(Va urmă.)

Ludovic Dauș.

Cugetări.

Legile nu-s toate scrise. Multe datini, legi devin;
Cele mai de seamă înse cunoscute-s mai puțin.

*

Ceasornicu-î făcut să toarcă

Al vremei caer nesfârșit:

Întinderea cea mărginită

Cuprinde ce-î nemărginit.

*

Pe dureri adevărate ce sînt sfinte în pornire,
Unii trec, lăsând ca melcii, diră: bale de bîrfire.

*

Glumind, urzim adesea întrigî,

Stricăm frumosul prin ridicol,

Comitem crime chiar, cu vorba:

În Cod e contra vr'un articol?

N. Radulescu-Nișer.

Catastrofa Daciei.

— Roman istoric. —

(Urmare).

III.

Tesaurul lui Mucapor.

Precum am înțeles din capitolele precedente, ținuturile din ostul și nordul Daciei au ajuns sub stăpânirea Goților. Legiunile, neputînd a opri năvala barbarilor, se retraseră spre Sarmiseghetusa și se apucară de fortificarea capitalei, ca de aici, dintre zidurile întărite ale Sarmiseghetusei, să apere provincia amenințată și să repareze știrbitura de renume ce a căpătât oștirea romană prin biruința Goților.

Governatorul provinciei trimise curieri la toți legații din castrale de pe țărmurile Dunării de jos, descriindu-le cu colorii vii pericolul ce amenință provincia incredințată lui și cerînd ajutor în contra barbarilor. Răspunsurile ce le primi, sună toate la fel. Ajutor nu putea trimite nici unul, căci și ținuturile incredințate grijei lor erau amenințate de barbari, și legiunile de cari dispuneau, nu puteau învinge cu puterea covârșitoare a inamicului. Toți îi dădeau înse sfat, să se susțină cu bărbăție, să nu se apuce de luptă decisivă, să se încerce a pune stavilă în calea barbarilor prin promisiuni de bani.

Vedîndu-se părăsit de soți, guvernatorul Daciei așteptă cu neliniște iritată rentoarcerea curierilor, pe cari îi trimisese la Roma cu descrierea fidelă a stării strimtorate în care se află. În urmă sosiră și aceștia, nu înse ca să-i aducă liniștea pierdută, ci ca să-l despoaie și de ultima speranță ce o mai avuse.

La cererile sale de ajutor, îi răspunse însuș împăratul Aurelian, care cu inimă întristată îl înșcoi-nță că nu poate apără Dacia. În Dalmația armata proclamate de împărat pe Septimius, în Palmyra Zenobia s'a pus pe picior de rebel cu imperiul roman. Interesele vitale ale imperiului îi impun datoria — sciea el — să pedepsească pe acești usurpatori îngâmfați și să restabileze întregimea imperiului. În fața acestor mari interese, Dacia copleșită în cea mai mare parte a ei de barbari, cade cu totul afară din sfera combinațiilor, pentru că de s'ar încercă să o curățească de barbari, ar trebui să-și concentreze pentru acest scop toată puterea armată. Îl făcî deci atent pe guvernatorul strimtorat să deie scut și apărare locuitorilor refugiați în capitală și să-î provoace să părăsească Dacia și să treacă peste Dunăre în Mesia cu atîta mai vîrtos că, precum cu durere s'a convins, va fi silit de împregiurările nefavoritoare să cedeze Goților Dacia, ca să fie asigurat barem din aceasta parte în contra năvălirilor barbare. Spre acest scop a și trimis soli la regele Goților să încheie pace cu el. Cu toate acestea, să se susțină în Sarmiseghetusa și să o apere, până când va primi mandatul seî hotărît să se retragă și el cu trupele sale în Moesia.

În aceasta veste descurăgitoare, mai strălucia încă și o debilă rază mîngăietoare de speranță că, după pedepsirea lui Septimius și Zenobieî, împăratul își va întoarce toată atențiunea spre Dacia.

Pe valea frumoasă a Sarmiseghetusei zi de zi nu se rumpeau șirurile lungi ale locuitorilor Daciei, cari alungați de la vetrele lor, își căutaî scăparea

*

spre capitală. Bărbați purtând pe spate ruinele averei lor mânați ciurși de vite și care încărcate, femeii cu pruncul mic în brațe plângeau după bărbații lor perduți. Pretotindenea lacrimi și bociri, tânguirii și oftări.

Eră mare numărul fugarilor ce se imbulziau, tremurând de frică, către Sarmiseghetusa, dar cu mult mai mare eră al acelora, cari nu voiau cu nici un preț să se despartă de patria lor iubită, și preferiră a alerga mai bine în munți, decât a ș căută scăpare prin părăsirea patriei. Poporațiunea rurală, baștina țării, strănepoții veteranilor, cu mult mai ferbinte s'au îndrăgit în aceasta țară udată de sângele strămoșilor, decât să-i fi dus inima să-o părăsească în zilele de crudă încercare.

Duumvirul coloniei Apulum, Publius Bituvantis, s'a născut în Dacia și de și eră orașan avut, după sentimentele sale se ținea de clasa ultimă, care nu voia să părăsească țara. Cu toate acestea Bituvantis, în loc de a se trage cu soții sei de simțiri și suferințe la munți, fu între cei dintâi cari, după catastrofa coloniei Apulum, fugiră către capitală.

Până când înse majoritatea cetățenilor de poziția socială și averea lui nu se opriră în fuga lor, până ce nu avură Dunărea la spate, el își ocupă casa ce o avea în Sarmiseghetusa. Stabilite aici, se puse în înțelegere cu fruntașii orașului și oferî o parte considerabilă a averei sale pentru apărarea acesteia.

Esemplul lui avu efect bun asupra celor mai slabi de inimă și-l imitară mai mulți.

Cauza principală, care a îndemnat pe Bituvantis să se oprească în Sarmiseghetusa, a fost o afacere misterioasă, care, de când îi ajunse la cunoștință, îi răpise toată răbdarea. De nu l-ar fi legat oficiul de duumvir de Apulum, s'ar fi mutat încă de mult în Sarmiseghetusa.

Înainte de a fi silit să părăsească Apulum-ul, Bituvantis, căutând într'o zi printre scrisorile sale vechi, cari îi rămaseră din generație în generație, dădu peste un pergament scris cu caractere străine. El cunoșcea limba latină și cea greacă; cu ajutorul acestora înse nu putu înțelege cuprinsul pergamentului. Aceasta impregiurare îi deșteptă curiozitatea.

Avea un sclav învățat, cu numele Filetus, pe care îl destinase cu oficiul de pedagog al fiicei sale Lucila, și care își împlinise însărcinarea spre deplina mulțămire a stăpânului sei.

Cum eră nerăbdător să știe ce cuprindea în sine acel pergament îngălbinit și zdrențuit, din care lipsiau mai multe bucăți, îi veni ideea să întrebe pe Filetus despre părerea lui.

La prima ochire a pergamentului, Filetus surprinse pe Bituvantis cu acestea cuvinte:

— Litere de acestea am vădut în cărțile sfinte ale ctistilor și polistilor.

— Ce sânt acei ctisti și polisti? — întrebă cu mirare Bituvantis.

— La thraci poartă acestea numiri doue orduri preoteșci.

Mirarea și curiozitatea lui Bituvantis își atinseră culmea.

— Cum a putut ajunge între scrisorile mele acest document barbar? — întrebă el cu neîncredere vădită.

— La aceasta întrebare nu-ți pot răspunde decât cu ipoteze. Sânt doue casuri posibile: sau oare-

care dintre strămoșii tei au avut legături cu thraci, sau familia ta au avut membrii, cari își trăgeau originea din poporul Dacilor. Casul ultim îmi pare mai verosimil, fiind lucru cunoscut că, începând de pe timpul divului Traian, care a cucerit aceasta provincie și a impopulat-o cu coloniști din toată lumea romană, populațiunea baștinașă a Dacilor s'a contopit prin căsătorii neinterupte cu coloniștii romani. Urmele acestei contopiri mai există și în zilele noastre în graul poporului de rând care a conservat multe cuvinte și forme gramaticale din limba Dacilor.

În vremea în care Bituvantis cumpăniă în suflet cuvintele sclavului, acesta scrută cu luare aminte scrisoarea bătrână, apoi urmă:

— Documentul acesta e scris în limba dacică, aceasta ți-o pot spune acum cu toată siguranța. În tinerețele mele am avut și eu ocaziune a me deprinde în câteva idiome barbare; cu deosebire limba dacică a stêrnit în mine un zel sîrguincios ca să străbat în spiritul ei. De atunci au trecut trei zeci de ani, cunoștințele ce mi le câștigasem pe atunci mi s'au cam înegurat... Astăzi n'as fi în stare a susține o conversație în limba dacică, pe care în tinerețe o vorbiam aproape perfect.

— Totuș mi-ai putea spune cel puțin despre ce e vorba în acest document.

— Atâta la tot cazul.

— Lămurește-me deci!

Filetus parcurs cu privire scrutătoare pergamentul, apoi suci din cap și zise:

— Lipsește prea mult din acest document, ca să ți pot spune după o cetire conținutul lui. Atâta totuș am înțeles, că se vorbește în el despre un tesaur mare, care ar fi îngropat oareunde.

În ochii duumvirului se aprinse un foc particular.

— Adevărat e ce zici? Nu te'nșeli? — întrebă Bituvantis sculându-se de la masa unde ședuse până acum.

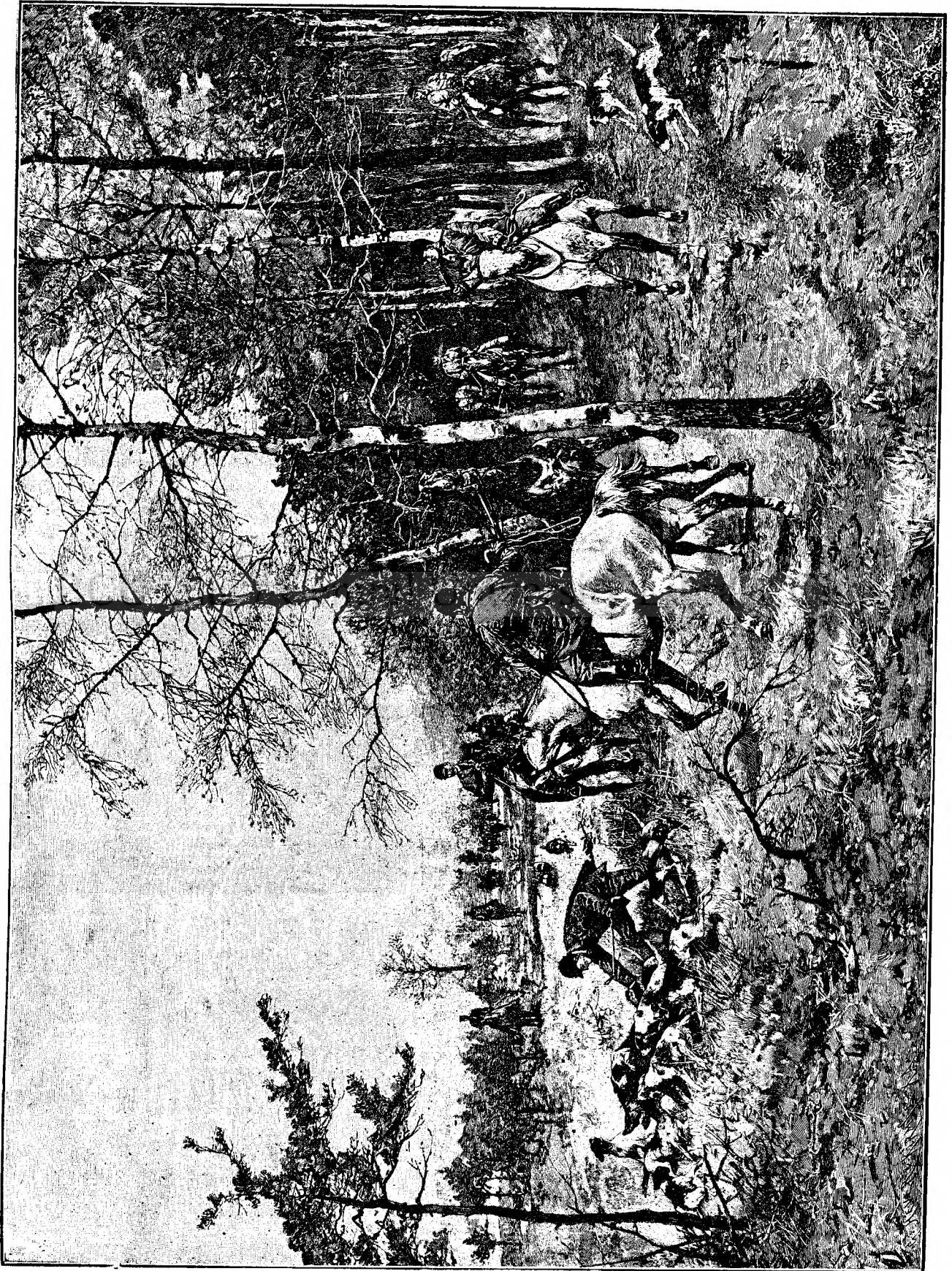
— La nici un cas nu me'nșel — afirmă sclavul — de oarece am datina de a spune numai aceea, despre ce sânt pe deplin convins, fără de a me folosi de combinațiuni, cari pot seduce pe om. Din principiul acesta ți-am spus numai atâta, că în acest document e vorba de un tesaur îngropat, și nu ți-am spus și locul unde e ascuns acela, pentru că atunci ți-ăș fi spus numai combinațiuni de idei, nu adevăruri.

— Ce zici Filetus? Stă scris aici locul unde e ascuns tesaurul? — întrebă Bituvantis cu ochi selipitori.

— Aceea, că ar fi descris aici locul, nu pot afirma, fără de a fi spus pericolului să me'nșel. Fiind înse vorba în aceasta scrisoare de Sarmiseghetusa, poate sustă combinațiunea, că locul, unde ar fi ascuns acel tesaur presupus, trebuie căutat în giurul acestui oraș.

Curiozitatea duumvirului creșcea treptat cu esplicările sclavului. Documentul, care la început n'a fost în ochii lui decât un obiect de curiozitate, după esplicările lui Filetus, deveni un mijloc de a-ș câștiga de o dată o avere fabuloasă.

(Va urmă.)

La vênâtoare.

De la „Păduri“.

- Comitatul Hunedoara. -

6. Nunta.

Dacă aū Pădurenii ceva interesant și frumos, nunta (ospēțul) lor cu adevărat e frumoasă.

Nunta începe cu chemarea cuscilor (oaspeților). Doue „gazde“ (vornici) unul al mirelui, celalt al miresei îmbrăcați de sērbătoare cu plosca de pământ „dolia“ împodobită cu năfrămī impenate și cu panglici, pleacă cu doue trei zile nainte de ospēț și separat fiecare chiamă oaspeții părții sale pe cutare zi:

La un scaun de hōgină,
La un păhar de bēutură,
La mai multă voe bună.
Să ne petrecem împreună

Cel ce vrea să iae parte la ospēț, prinde „dolia“ și bea rachiū prin ce el pune chezeșie.

Ziua de ospēț, dimineața, atât mirele cât și mireasa primesc acasă oaspeții lor.

Costumul miresei e aproape cel al fetelor mari, cu deosebirea că cămașa are numai puī roșii. În loc de opreg, mireasa poartă „sumnă“. Patru șurțe de flanel de culoare vênătă închisă cu crețe dese la mijloc și cusute de olaltă cu arniciū negru compun „sumna“. Locurile de întēlnire a șurțelor se acopē cu câte-un șinor de sirmă galbină. Se prinde la brău „sumna“ cu doue „ciotori“.

La pieptenat, un flăcău îi împreună pērul, care ca fată îl avea despărțit în doue și câteva mueri o împletesc cu doue chici la spate și îi fac concii din cārpe cu „andreaana“. Concii se leagă cu ațe roșii, iar pe spate se lasă primuri (panglici) de mai multe colorī. Pe frunte își leagă salbă și capul și-l împodobeșce cu cunună de tērg și cu frunze de fonfiū (saschiū). După gât se pune cārpa albă împăturată, pe piept se încruciașază și capeții se prind în brău. Are cojoc și șubă albă. În picioare cizme.

Mirele are „peană de tērg“ în pālărie, cojoc și șubă albă în baere, cizme; iar de „ciotorile“ cămeșii are legat un „cișcinyeū“ mueresc, impenat, care se lasă să atērne pe sub cureauă (șerpar.)

Pcarta miresei se închide și lângă ea se implântă ciuhă naltă de 3—4 stânjeni.

„Cuscii“ (oaspeții) mirelui vin cu mirele cālăre ori pe jos sub conducerea „gazdei“ lor. Ajunși naintea porții miresei, ei dau cu pușca ori cu piștoale în ciuhă și când aū nimerit-o se deschide poarta și întră de-ocamdată numai „gazda“ mirelui și un „cuscu“.

Amēndoue gazdele staū în curte față în față, avēnd „dolia“ și un țipău de grău în mână. Gazda mirelui dă binețe:

— Bună dimineața jupāne gazdă de loc!
— Să-ți dee Dzeū tot bine și noroc!
— Da pe unde umbლაჲ,
și pe la noi ce căutați?
— Hei, jupāne gazdă de loc,
Să-ți dee Dzeū tot bine și noroc!
Nu ne luā așă cu cuvēntu,
Că nu șciū unde ne stă gāndu.
Noi ni-s (sūntem) trimiși de Lozile-Cozilor
C'o solie 'mpēratească
Ca cuvēntu nost nime să-l clătească.
Că și Isus o plecat a vină,
Munții cu vinatu
Duhurile

Cu umbrele
Satele
Cu fetele.
Și a trecut peste aceasta casă
Și a blagoslovit masa,
Și o picat o peană frumoasă din cer
Și frumos pom s'o ridicat,
Și tot împupia
Și infloria,
Și de rodit nu mai rodiā.
Iar impēratu nost o zis,
Că s'aduce acest pom frumos
De la curtea dvoastre la curtea dluī,
Ar împupī
Ș-ar inflorī
Și mai tare ar rodi.
Pentru aceea o strins oaste frumoasă,
Asupra fețelor dvoastre,
Și aū venit pānă la mijloc de loc
Și-aū oprit oastea 'n loc.
Și ne-aū ales pe noi
Doi,
Fălăetari
Cu cai mai mari,
Să venim să ve dām de veste,
Să fie mesele chitate,
Scaunele chitate,
Pāharele spēlate,
Grajdurile măturate,
Vre-o treizeci porții de fēn,
Vre-o patruzeci găleți de ovēs,
Cātāta multime vine,
Patruzeci de cālārași,
Mai pe-atāția-s giologași (pedestri).
Așă-ți vin pe-la isvoare reci,
Pe la livezii verdi,
Cu piștoalele dānd,
Cu caii săltānd,
În bucuria dvoastre venind,
Pentru aceasta, jupāne gazdă de loc,
Să-ți dee Dzeū tot bine și noroc,
Noi avem peceție
De la impēratie,
Dar avem și o bute crāiască,
Ca Dzeū la mulți ani să ne trātască,
Butea-i astupată cu cep de alun,
Să gustām cât i de bun,
Și e legată cu cercuri,
Să ne fie pānă miercuri!

Acum gazda mirelui întinde celuialt gazdă „dolia“ și țipăul seū, și el primeșce pe ale acestuia, cu cari iase la poartă și imbie din ele pe cuscii seī semn că mireasa-i acasă și îi pofteșce să intre.

La intrare în curte, cuscii dau salve cu piștoalele, la ce vornicii iar staū față 'n față și gazda mirelui începe „povestea lui Adam pānă la Noe“:

— Când o făcut Dzeū pe Adam, l-o pus stāpān peste o grādină plină de podoabă. Și eraū în ea tot felul de „jigărāni“ (dobitoace).

Una o fost mută,
Alta o fost șută;
Una sburătoare,
Alta fugătoare.

Și Adam cu nici una nu s'a putut înțelege. Și Dzeū vedēndu-l nemulțamit cu soartea, l-a adormit și din o coastă a lui făcū pe Eva și o puse de-a stānga lui. Și prinse Adam voe pānă într'o zi. El adormise adecă la umbra unui smochin, și Eva se apropie de pomul din mijlocul grādinii cāruiā îi zice „pomu hēl oprit“ și diavolul veni s'o ispitească: „Māncă Evo, că poamă

Albă la vedere
Și dulce la gustare —

ca asta nu avem!“ Și Eva māncă. Veni apoi la Adam și-i dete și lui să mānānce. Și pe când s'o în-

ghitașcă își aduse aminte de „pomul hăl oprit“ și îi stete mēru în gāt. Și de atunci la toți bărbații se vede în gāt „mērul lui Adam“.

Și când prinse Dzeu de veste că Adam și Eva or mâncat din pomul oprit, mi-i scoase afară din grădina raiului. Lui Adam i-o dat plug și i-o dat boi să lucreze pământul, iar Evei:

Furca și acu,
Să-și îmbrace bărbatu —

Adam s'o dus la plug și cât o fost lucrând ziua, noaptea tot s'o fost întorcēnd și pământu gemea și curgea sânge. Adam s'o plāns la Dzeu. Dzeu l-o învățat să zică când ară :

Pământule dă-te mie muncitor,
Și io m'oiu da ție muritor;
Și io m'oiu îngrășă din tine
Și tu te-i îngrășă din mine.

Și făcēnd Adam așa, pământul i s'a supus ca și în ziua de astăzi.

Adam a avut cu Eva șapte ficioři și șapte fete și când or crescut toți mari, Adam de nouă o dus jalbă la Dzeu:

— Doamne ce să facem ca fiii ăștia să se căsătorească, dar așa ca să nu fie neamuri.

Dzeu i-o zis: „Adame, să dai ficiořul teū cel mai mare după fata Evei cea mai mică, că atunci nu-s neamuri!“

Așa fiii lui Adam s'or căsătorit,
Și oamenii tare s'or sporit,
Da tot mai tare s'or reit
Și Dzeu cu potop i-o potopit.

Și o rămas un singur om, Noe — care scāpă de potop cu corabia și toată familia lui cu el. Și dacă o ieșit Noe din corabie, or început și fiii lui a se căsătorii și lumea tot a se 'nmulți și acest „zăcon“ (obiceiu) o remas de la strămoșii nostri la moșii, și de la moși la părinții și de la părinții noștri la noi. Așa dară, Jupāne gazdă de loc; să-ți dee Dzeu tot bine și noroc! La dvoastre ar fi dat Dzeu o fiică mică; Dzeu crescēnd-o mare, i-a venit vremea de căsătorie. Tot așa și la noi, dānd Dzeu un fiū mic; crescēndu-l Dzeu mare; venindu-i vremea de căsătorie, ar fi dat cu dvoastre din vorbă în vorbă, din neam în neam și ar fi făcut o țiră tocmeală și o țiră credințare, și ar fi pus vre-o 14 zile. Și zilele s'or împlinit

Da și noi încă am venit,
Am venit să ni-o arătați,
Da să ni-o și dați.

Gazda mirei :

Stați să merg la fântānă,
S'aduc mireasa de mână!

Aducēnd-o în curte, o învērteșce de trei ori pe sub mână și o dă gazdei mirelui, care, după ce și el a învērțit-o de trei ori, o dă nānașului mirelui, acesta nānasei care la a treia învērțitură o sărută și mi-o ajută fie în car, fie pe cal și pornesc la biserică. Carul, dacă este, e împodobit tot cu flori și frunză verde pe la răstāe, ciocâltele și la coarneau boilor. Unii acață de coarne „cișcinynele“ împēnate și zurgalāe. În car e așternut din perini. Calul se împodobeșce cu flori și fonfiu pe la coamă și i se inoadă coada. Miriū mai săraci merg la biserică pe

jos. Atāt încolo cât și încoace, cuserii merg în liniște.

Întorși în curtea miresei, îi așteaptă o masă cu ciubēr nou plin cu apă și cu „căuc“ de pământ cu „coadă“ de lemn. Peste ciubēr se așeață o cunună de fuor împodobită cu foi de fonfiu.

Vornicul miresei pășeșce în fața celuilalt vornic și zice: „Jupāne gazdă, este un ciubēr cu apă aci, căci dvoastre de dimineață v'ați sculat; și multă călătorie ați umblat. Dar venind dvoastre pe cale, avēnd iepe și înșelāndu-le și punēndu-le povile (curele), ve va trebui puțină apă să ve spēlați pe mână. Dar la noi apa trebuie plătită, că-i scoasă de departe cu multă trudă.

Așă dară s'o plătiți
Și nu ve scumpiți,
Și vē spēlați
Să fiți curați,
Și dacă vreți,
Să și beți.

Mireasa ia un ștergar pe umēr și cu „căucul“ toarnă la toți apă pe rēnd. Plata se aruncă în ciubēr. La sfērșit, nānașul trage ștergarul prin torțile ciubērului și miriū stānd față în față, prind ștergarul cu mâna dreaptă și duc ciubērul în grădină la „ultuoanie“ (altoiu). Muierile se pornesc la cāntări de jale.

— Iartă maică,
Iartă taică,
Că apă rece nu-i mai bea
Adusă de mâna mea,
Nice casă măturată,
Că-i cu lacrimi picurată.
Iertați frați, iertați surori,
Iartă grădină cu flori,
C'acum me duc de la voi.

Pentru mire :

„Plānge-me măicuța mea,
Că-s de la inima ta,
Plānge-me maico cu dor,
Că io ți-am fost bun ficioř.
Ț-am luat bou de corn,
Ș-am scos plugu din ocol,
Și ți l-am dus la ogor;
Brazdă neagră-am revērsat,
Grāu roșu Ț-am semēnat,
Ț-am semēnat grāu de toamnă,
De mānci pită ca o doamnă.
Plānge-mi-i și așteptă
Cu prānzutu cald în masă
Și cu apă rece 'n vase.
Prānzu 'n masă s'o reci,
Apa 'n vase s'o 'ncaldă,
Și io maică n'oiu veni.

(Nevasta Domnica Balint. Mincelu-mic.)

La altoaie miriū dāu mâna cu nānașii și se învērtesc de trei ori spre dreapta în gīurul pomușorului, apoi varsă apa și banii îi scot. Mirele tae cu cosoru o mlădiță din altoiu și o pune la mireasă 'n conciu. Atunci nānașul miresei pune în mână un piștol încārcat, pe care ea îl slobozeșce pe sub crenguțele pomului.

(Finea va urmā.)

Emil V. Degan.

SALON

Cu toată lumea bine

Deună-zi în o societate de domni și dame s'a discutat tesadacă din punctul de vedere al integrității caracterului este corect ca cineva să fie bine cu toată lumea.

— Sânt, a ridicat unul chestiunea, o seamă de oameni, cari au vecinic o atitudine rezervată. Ei tac și dacă vorbesc, își cumpenesc tot cuvântul, ca nu cumva să emită vr'o părere hotărâtă prin care ar putea să jignească sentimentul cuiva. Devisa vieții lor este să se poarte așa, ca să nu stърnească supărarea altora, ca toți să-i iubească și astfel densii să ducă o viață tihnită, neatacată de nimeni și impresorați de iubirea tuturor.

— Tendința aceasta, au zis unii, este intruparea egoismului. Propagatorii ei n'au alt scop decât promovarea și asigurarea liniștei lor sufletești. Lor nu le pasă de binele obștesc și dacă totuș fac ceva pentru acesta, fapta lor nici odată nu trece hotarele cari ar primejdi tihneala traiului lor.

— Eu, a observat un poet, cred că atributul principal al unui om corect este sinceritatea. Sinceritatea impune ori și cui să spună totdeauna ceea ce simte. Cel ce tace ori me aprobă vecinic, îmi face impresiunea că sau nu are nici o părere sau voește să me amăgească. Prefer pe acela care me combate pe față, căci știu că am de a face cu un adversar sincer cu care pot duce o luptă cinstită. De acesta nu me tem. Dar mi-i frică de omul cu caracter închis, care te ascultă și nu zice nimica ori te secundează prin niște terminii în doi peri: căci nu știu dacă stă în fața unui prieten sau a unui dușman deghisat. Un om corect fie totdeauna sincer. Cuvintele și faptele lui să ne ofere o carte deschisă, în care să putem ceti ce este el și ce voește.

O damă mai în vârstă, a accentuat că a trăi bine cu toată lumea este un postulat al civilizațiunii. Omul cult respectă opiniunea tuturor, căci numai așa poate aștepta și el respect pentru a sa.

Un domn mai bătrân a zis că respectul oferit altora nu ne impune datoria să sufocăm convingerea noastră. Dacă ei reclamă să le cinstim vederile, tot cu atâta drept putem cere și noi să ne asculte părerea.

Un tiner spunea cu mare entusiasm, că civilizațiunea nu pretinde să ne nădușim vocea conștiinței, ci să ne manifestăm sentimentele, căci numai atunci avem valoare în judecata obștei serioase dacă ne presintăm în lume cu idei proprie.

Aceasta a îndemnat pe un preot care se află de față, să adauge, că numai acela este un om întreg, care are curagiul să-și susțină totdeauna convingerile. Cel ce caută să fie vecinic bine cu toată lumea, nu poate să se manifeste totdeauna așa precum este, ci la fiecare ocaziune este nevoit să ascundă ceva din eul său, să fățarească sentimente pe cari nu le are, să mintă și să se presinte într'un colorit fals.

Cuvintele preotului au fost aplaudate de aproape toată societatea.

Numai o coconiță își luă curagiul să observe:

— Frumoase cuvinte, dar de multe ori nu poți ținea morțiș la ele. De câte ori întelnim pe căile vieții niște persoane, cari nu merită decât disprețul nostru; cu toate aceste caută să le suriști, să le întinzi mâna, căci sânt primejdioase, te atacă cu graiul, cu condeiul, și decât s'ajungi pe gura lumii, preferi să te pui bine cu densii.

Observarea coconiței inse stърni un resens. Representantul acestuia se făcù iarăș preotul zicând:

— Cine are conștiința nevinovăției sale, nu se teme de nimeni, prin urmare nu-i pasă nici de acești bandiți ai onoarei. Nici lumea nu-și pronunță judecata fără să cumpenească; caută și ea cine este acela care atacă și pe cine izbește. Bărfele și noroii unui ticălos nu pot să atingă pe un om cinstit. Și dacă cineva totuș se teme și caută prietenia unor astfel de indiviți, me face să cred că nici sufletul său nu este curat și-i e frică să nu se dea în vileag păcatul lui ascuns.

Atunci luă cuvântul un politician, care până aici tăcù și zise:

— Un bărbat corect nici odată nu va întreține legături cu niște indiviți, pe cari în sufletul său îi desprețuește. Figura lor trebuie să-i facă oroare, vorba lor are să-l otrăvească bunul simț și stringerea mânelor lor să-i arde ca ferul roșu ferbinte. Omul de omenie numai cu cei de seama lui poate să facă societate. Cei buni împreună și cei rei separat. O amalgamare ar fi a împreună focul cu apa.

Și termină:

— Vai de națiunea aceea, ai cărei fii vreaș să trăiască cu toată lumea bine. Astfel de oameni, căutând nencetat numai interesul lor, n'au să ridice poporul din care fac parte.

Dăma mai în vârstă se creșù datoare a-și susținea încă odată părerea:

— Mi se pare că discuția a deraiat. Dvoastre combateți tesa din punct de vedere special românesc, eu o susțin din considerații generale culturale. Privită chestiunea astfel, cred că ambele părți avem dreptate. Un om cinstit și cult va căută să fie bine cu toți cei ce merită; dar va desconsidera pe toți nevrednicii.

— Da, da, — se aușia din toate părțile. Așă zicem și noi.

— Prin urmare, — luă cuvântul doamna casei, voinde să curme discuția, — imi dați voie să resum eu conclusia?

— Poftim.

Și doamna încheiă:

— Cel ce are drept steag conducător al vieții să trăiască bine cu toată lumea, nu poate rămânea un om întreg. Ascunșând azi un sentiment al său, mâne altul, precum cer considerațiile față de persoanele pe cari le întelnește, încetul cu încetul eul său se tocește și în cele din urmă nu mai are nici un sentiment propriu. Neavând el nimic al său, nu poate da nimica societății și neamului la care aparține. Un astfel de om poate să fie un cult individ, un bun părinte de familie și chiar un bun prieten: dar societatea și națiunea n'au nici un folos de el.

Aplause generale subliniară conclusiunea doamnei.

Iosif Vulcan.

Mișcarea feminină.

Uniunea societăților feminine din Bulgaria, de și s'a înființat de curând, totuși devoltă o activitate foarte intensivă. Mai întâiu ea a ales un comitet central care are o misiune de a studia întregul complex al chestiunilor feminine din Bulgaria, să între în legătură cu străinătatea pentru a face o procedură comună în chestiunea feminină internațională, etc.

Acest comitet central a adresat guvernului bulgar o petițiune, în care se cere ca și femeilor să li se dea dreptul de a face serviciu la poștă, telegraf și telefon. După cum se știe, în toate statele din Peninsula balcanică, nu le este permis femeilor să ocupe aceste funcțiuni, nici chiar în Grecia unde universitățile le sunt deschise.

Această petițiune mai cuprinde și cererea pentru înființarea unei școli superioare de meserii pentru femei, pentru care uniunea feminină bulgară pune la dispoziția guvernului, din averea singuraticelor societăți, un capital de 80.000 fr.

Adunarea generală a reuniunii olandeze pentru dobândirea drepturilor politice ale femeilor a hotărât să între în societatea internațională feminină care are de scop obținerea drepturilor de mai sus. Femeile delegate de comitetul central sunt: dr. Aletta Jacobs, dr. Maria Godefroy și dra Martina Kramers.

Pe lângă farmacia de femei care există în Petersburg, s'a mai acordat concesiunea și trei dr. Kanaolosko, de a deschide o farmacie, care e condusă și administrată numai de femei.

Guvernul englez a numit inspectoară de fabrici pe miss Martindale, iar pe miss Lucy Arnold, inspectoare sanitară în orașul Birmingham.

Guvernul Statului Kentucky din America a permis dsoarei dr. Margareta Veane să exerciteze profesia de avocat pe lângă Curtea de apel.

Ziarele din Danemarca spun că femeia care a fost numită de probă inspectoare de fabrici, desvoltă o activitate foarte satisfăcătoare. După cum se știe, ei i s'a dat circumscripția capitalei Copenhaga și ținutul dimpregiur. Ea esecută controlul asupra camerelor de cusătorie, de șpălatul și călcatul rufelor, precum și atelierelor de tricotaj.

Această damă a reușit în scurt timp să-și câștige atât încrederea lucrătoarelor, cât și a patroanelor și prin aceasta a putut să aplaneze multe conflicte. Se zice că guvernul danez este atât de mulțumit de aceasta, încât este hotărât să numească și alte femei în această funcțiune.

Un obicei original este în localitatea Mönchsgut, de pe insula Rügen, și adevărat cumcă fata să ceară mâna flăcăului și nu contrarul.

Un șorț albastru atârnat la fereastră însemnează că fata care locuiește în această casă are de gând să se mărite. Flăcăul trece pe dinaintea ferestrei și fata lasă să cadă șorțul, îndată ce trece aleul inimei ei.

Olimpia.

Pe stradă:

— Încă odată, dle vardist, îți spun că cânele ăsta nu e al meu.

— Dar alergă după dta.

— Dar și dta alergă după mine, și cu toate astea nu ești al meu.

LITERATURĂ.

Un nou volum de Sorcova. Anunțăm cu bucurie că o nouă serie de Schițe și Foițe o să apără la 1 octombre v. 1903 în Brașov sub titlul de: „Clipe de Repaus. — Seria II“ de Sorcovă, — formând un volum elegant de circa 160 pagini. Cuprinsul volumului este: Tata moșu; Din amintirile unui autor român; În pământ străin; De-ale noastre; Deputăția mea; Un englez despre noi; Popa Șandru; Precis la punct; Foiță despre foiță. Prețul de abonament: 1 cor. 60 bani. (Pentru România: 2 lei noi.) Abonamentele sunt a se trimite la editorul opului: dl Virgil Onițiu, director gimnazial în Brassó (Brașov.)

Din istoria literaturii romane. Dl Nicolae Sulică, profesor la gimnaziul românesc din Brașov, bine cunoscut pe terenul filologiei, a scos la lumină de curând o nouă lucrare. Aceasta poartă titlul: „Noțiuni generale din istoria literaturii romane“ pentru clasele superioare ale liceului. Lucrarea este extrasă din Anuarul gimnaziului din Brașov al anului școlar trecut. Face parte, precum aflăm din nota introductoare a autorului, dintr'un tratat complet și sistematic de istoria literaturii romane și până la apariția întregului manual are chiemarea să limpedească și să sistematizeze noțiunile generale de istoria literaturii romane, câștigate de elevi în decursul instrucțiunii gimnaziale. Autorul accentuează, că nu s'a mulțumit, precum se obișnuiește, cu o simplă compilare a câtorva manuale de școală, ci a căutat să valideze cele mai noue cercetări critice, făcute în domeniul istoriei literaturii și limbei latine. Manualul în forma sa de față e destinat în special pentru ultimele clase ale liceului. Editura librăriei Ciurcu în Brașov. Prețul 2 coroane.

„Armăna“ roman de dl Petru Vulcan. Stimatul nostru colaborator dl Petru Vulcan a terminat un roman. Întitulat „Armăna“, acesta se publică acuma în „Revista Idealistă“ din București și în curând va apărea și în ediție separată. „Armăna“, ne spune autorul, e tipul femeii la Români de la Pind, care le-a păstrat limba și toate virtuțile străbune. În acest roman autorul zugrăvește moravurile, luptele sociale, morala etică, virtutea casnică și ostășească a Românilor din Macedonia. Întregul roman va cuprinde 300 de pagini și va apărea la 10 octombre v. Abonamentele, a 2 lei, se fac la autorul în Constanța. O listă de abonament e depusă și la redacția noastră.

Istoria comerțului la Români. Premiul Hagivastile, de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1906 a Academiei Române unei cărți scrise în limba română și publicate în timpul de la 1 noiembrie 1899 până la 31 octombrie 1905, al cărei cuprins va fi: „Istoria comerțului la Români, sau starea actuală a comerțului în România, sau studii asupra legislațiunii comerciale în Statul român, sau ori-ce alte subiecte privitoare la comerțul român“. Terminol depunerii la cancelaria Academiei, în 6 esemplare, a cărților propuse pentru concurs este până la 31 octombrie 1905.

Datoriile copiilor. Pentru complectarea cursului de învățământul religiunii creștine în școlile primare, domni George Ludu și Ioan Dariu au scos în editura librăriei H. Zeidner, în Brașov 1903: „Datoriile copiilor“ sau istorioare religioase și mo-

rale pentru elevii și elevele din clasele începătoare ale școlii primare. Prețul broșat este de 40 fileră. Manualul cuprinde: I. Datoriile copiilor către Dumnezeu II. Datoriile copiilor către oameni: a, către părinți; b, către frați și surori și alte rudeni; c, către ceilalți oameni. III. Datoriile copiilor către sine. IV. Datorii față de dobitoace. V. Rugăciuni. VI. Cântări bisericești. Aceasta carte se poate întrebuintă atât ca manual pentru învățător la propunerea învățământului religiunii creștine în școlile sus numite, cât și ca manual pentru școlarii cari au învins greutățile cetivului în clasele începătoare.

De-a baba oarbă. Sub acest titlu a prelucrat dl N. A. Bogdan o comedie într'un act de E. Scribe, pentru teatrele provinciale din România. Acum prelucra dlu Bogdan a apărut la Iași, în o broșură, în care a mai adăugat și trei monologuri: „Un cântec ce nu are sfârșit” după Charles Cros; „Pierot mort” după Thésphile Gautier și „Țirul afumat” după Charles Cros. Prețul 50 aani.

TEATRU.

De la Teatrul Național din București. Un colaborator al ziarului „Voința Națională” mergând la Teatrul Național să ia informațiuni privitoare la viitoarea stagiune, a fost surprins când a văzut câtă muncă și osteneală se depune acum în teatru pentru a i se asigură bunul mers pe anul următor. Nici un sacrificiu nu s'a cruțat, s'a alcătuit repertoriul cel mai variat posibil și s'au redus prețurile de intrare. La teatru pare că se începe o epocă de transformare. Di Sihleanu are anul acesta un ajutor a cărui capacitate și iubire de teatru e cunoscută. E vorba de dl C. Stăncescu. Ordinea primelor spectacole va fi cam aceasta: 25 septembrie, deschiderea stagiunii cu „Despot-Vodă”. 27 septembrie, „Onoarea” de Sudermann. 28 septembrie, „Oh! Bărbații” (Les deux écoles) de Alfred Capus. 1 octombrie, reprezentația dnei Maria Ventura cu „Trajan și Andrada”, tragedie de dl G. Ventura. Chiar de la prima reprezentație se pregătesc surprize ca acestea: dna Giurgea, care a studiat până acum la Paris cu artistul Sylvain, va debută în „Despot” cu rolul lui Iliș, în care cu siguranță va fi de toată drăgălășenia. Decorurile și costumele sunt reînnoite cu deservire. Se va inaugura principiul repetițiilor generale cu presa, etc. Un al doilea debut al dnei Giurgea va fi cu piesa „Onoarea”, în rolul creat de dna Ar. Romanescu. Tot în cursul lunii octombrie va mai debută și tinerul artist dl A. Bulandra cu rolul lui Phadael din „Pygmalion”. Debutul dlu Aurel Petrescu anunțat anul trecut va avea loc în stagiunea viitoare cu rolul lui Valentin din „Să nu zici vorbă mare” de Alfred de Musset. Dăm aci lista câtorva piese traduse în versuri care se vor juci în stagiunea aceasta: „O pată pe Blason” de Bowning; „Contele Essex” de Laube; „Francesca da Rimini” de l'Annunzio, tradusă din italieneșce de dl Peretz; „Oedip la Colona” de Sophocles, tradusă de dl Ed. Aslan; „Andromaca” de Racine, tradusă de dl Niger. Se va juci cu: dna C. Demetriade, dra Eug. Ciucurescu și dl A. Bulandra. „Împrieinații” (Les plaideurs) de Racine, tradusă de dl Ed. Aslan. Se aude că dra Marioara Ventura, după ce-și va da reprezentația acordată de direcțiunea

Teatrului Național, înainte de a se reîntoarce la Paris, va mai da încă una în folosul societății dramatice.

Teatru român în Ardeal. Sub acest titlu „Voința Națională” din București, care sub noua sa conducere informează pe cetitorii sei și despre stăruințele noastre culturale, a publicat un raport în mai multe numere despre adunarea din Sebeșul săsesc a Societății pentru fond de teatru român. Asemenea a publicat o dare de seamă amănunțită și despre Anuarul Societății. Este caracteristică introducerea ce face cu ocaziunea aceasta; de aceea o reproducem aici: „În ziua de Sf. Mărie s'a adunat la Sebeș „Societatea pentru fondul de teatru român”, în adunare generală anuală. Poate că mulți dintre cetitorii noștri aud pentru întâia oară de existența acestei societăți, care datează și lucrează de 32 ani. Obșnuiți cum suntem de a nu privi la cele ce se petrec în sinul neamului nostru și în giurul nostru, noi cunoașcem mai bine ultimul scandal sau ultimul proces sensationnal din Franța, decât viața și străduințele fraților și ale vecinilor noștri. Și din aceste străduinți ale Românilor din Ardeal, aceea de a lucra prin teatru la cultivarea limbei și a conștiinței naționale nu este cea care presintă mai puțin interes și care merită mai puțină atențiune”.

Concert și teatru în Dalboșeț. Reuniunea de cetire și cântări din Dalboșeț a aranjat la 8/21 septembrie, Stă Mărie mică, concert și reprezentație teatrală, cu următorul program: I. Concertul. 1. „Fost-am grănicer”, cor bărbătesc de Wurmb. 2. „Foaie verde pup de crin”, cor bărb. de T. Popovici. 3. „Frunză verde mărgărit”, cântec popular, solo de C. Porumbescu. 4. „Eră noapte 'ntunecoasă” cor bărb. de G. Dima. II. Teatrul. 1. „Despre Iene”, trilog de Maria Drăgan. 2. „Ruga de la Chiseteu”, comedie populară într'un act de Iosif Vulcan. După reprezentațiune dans.

Teatru în Hălmagiū. Tinerimea română din Hălmagiū și împregiurime a aranjat la 17/30 august o serată teatrală. Programa: „Copila română” poezie de Iosif Vulcan, declamată de dșoara C. Moldovan; „Dragosts copilărească” comedie într'un act de C. Murai, localisată de dr. I. Siegescu; „Cinel-cinel” comedie într'un act de V. Alecsandri.

Concert și teatru în Mercina. Studentii din Mercina au aranjat la 28 august n. concert și reprezentație teatrală în curtea bisericeii gr. cat. În concert s'au cântat compoziții de Costescu, Dima și Porumbescu; apoi s'a jucat comedia într'un act „La tîrg” de V. Birlea.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Congresul național bisericesc din Sibiu se va întruni în sesiune ordinară la 1/14 octombrie, spre a discuta agendele cari îi aparțin. În toate cercurile vacante s'au făcut alegeri supletoare. Astfel în cercul Vașcoulii, în locul ramas vacant prin alegerea de episcop a Pr. SSale părintelui I. I. Papp, s'a ales dl Roman Ciorogar, directorul seminarului din Arad.

Consacrarea într'u episcop a Pr. SSale dr. Vasile Hossu s'a făcut în luna trecută, la serbătoarea St. Marie mică, în Blaj. Noul episcop jelind pe mamă-sa, reposită în curăud, cu prilegîn consacării nu s'au făcut alte festivități decât cele strict biseri-

ceșei. Actul consacării a fost celebrat de În. Pr. Ssa arhiepiscopul și mitropolitul dr. Victor Mihályi de Apșa, dimpreună cu Pr. Ssa episcopul dr. Demetriu Radu de Oradea-mare. Episcopul din Gherla, dr. Ioan Szabó, care din întâmplare totdeauna se îmbolnăvește de câte ori e invitat la Blaj, nici de astădată n'a luat parte, fiind bolnav. Din diecesa Lugojului a fost de față canonicii Ioan Boros, Madincea, Nestor și Mihaiu Gianu. La finea liturghiei mitropolitul a rostit un discurs, la care a răspuns noul episcop prin termeni foarte călduroși. Cântările liturgice au fost cântate de un cor mixt compus din 60 de persoane, sub conducerea profesorului Iacob Mureșianu, care a scris pentru ocaziunea aceasta o compoziție nouă, „Mărește suflete“ pe 5 voci cu solo de bariton. După liturghie s'a dat prânz la mitropolitul, în refectoriul seminariului și la casa noului episcop. A fost ospătat și poporul. Astăzi vineri Pr. Ssa noul episcop dr. Vasile Hossu pleacă la Lugoj, unde instalarea se va ținea duminică.

Studenti eminenti. În anul trecut au dat esamene „cu eminentă“ următorii studenți români. 1. La universitatea din Budapesta: George Gërda și Felix Dumitreanu (primul examen fundament. la jură). 2. La universitatea din Cluj: Octav Pop (primul examen fund. la jură), Teodor Popescu, Mihaiu Tiria (al doile examen fund. la jură), Iosif Boca, Ilie Popescu (al doile riguros juridic), Ales. Barbul, Emil Hațegan (al treilea riguros juridic), Vladimir Mărgan (primul riguros în științele de stat), Emanuil Grebenea (al doilea riguros la medicină). 3. Academia de drepturi din Pojon: Nicolae Zepeniag (primul examen fundamental). 4. Academia de drepturi din Sighetul Marmăției: Ștefan Darabant (primul examen fund.)

Internat de fete în Lugoj. Aflăm din „Drapelul“, că cu începerea anului școlar curent, pe lângă internatul de băieți dr. Liviu Marcu, s'a deschis la Lugoj și internatul român menit pentru elevele cari cercetează școala capitală gr. or. și cursurile suplertorii de fete din Lugoj, singura instituțiune școlară de acest fel în întreg Banatul. Sfințirea acestui internat s'a făcut duminică trecută, oficiând protopresbiterul dr. George Popovici, asistat de parochii Iosif Tempea și Eugen Sudrișian, iar corul dlui I. Vidu a cântat responsoriile. La acest act solemn a luat parte corpul didactic, copiii și fetițele de școală, precum și un frumos număr de dame și domni.

La gimnasiul român din Brașov s'au înscris 305 elevi, cu 2 mai mulți decât în anul trecut. Dar numărul acesta mai are să crească până 'n 15/28 septembrie prin cei întârziți din cauze grave.

Reuniunea învățătorilor gr. cat. Mariana din vicariatul Rodnei și protopopiatele Bistriței și Budacului-român își va ținea adunarea generală în Borgo-Prund la 2 și 3 octombrie n. sub presidiul dlui protopop Gerasim Domide, secretar dl Clement Grivase.

Adunare de învățători la Băile-Erculane. Reuniunea învățătorilor din diecesa Caransebeș a ținut adunarea sa generală la Băile-Erculane la 13 și 14 septembrie n. sub presidiul dlui Traian Lința. Dl G. Joandrea a cetit o lucrare despre Băile-Erculane. Au fost discuții interesante și s'au luat mai multe concluziuni salutare. În fine biroul s'a constituit astfel: President dl Traian Lința, vice-president Traian Hențiu, secretar general Ioan Marcu, notar

I. George Cătană, notar II Petru Bandu, bibliotecar Alesandru Onae, cassar dr. Petru Barbu, fișe Coriolan Brediceanu. Membrii în comitet: Serafim Jurca, dr. Ion Nedelcu, Ion Naia, Ion Gruescu, George Maghețiu, dr. George Dobrin, Dimitrie Petrovici, George Lipovan, Ion Caba, Mihaï Crăciuu. Comisia literară: Dr. Valeriu Branisce, Ion Bălan, Ion Vidu, George Jian, Enea Hodoș.

C E E N O U ?

Hymen. Dl *Corneliu Bardosy*, căpitan auditor c. și r. în regimentul de infanterie Marele duce de Baden nr. 50 staționat în Brașov și dșoara *Ileana Damian*, fiica dlui avocat Damian din Brașov, își vor serbă cununia la 26 septembrie n. în biserica gr. or. din cetatea Brașovului. — Dl *Iuliu Tătar* absolvent de teologie și dșoara *Aurelia Rezey*, fiica dlui Ludovic Rezey protopop în Supurul-de-jos, s'au cununat în 6 septembrie. — Dl *Nicolae Moldovan* contabil la „Mureșanul“ din M. Radna s'au cununat cu dșoara *Elvira Dejenariu* la 24 septembrie în biserica gr. or. din Fogaraș. — Dl *Ioan Dejenariu* contabil la „Lipovana“ s'a cununat tot acolo și tot atunci cu dșoara *Angelina Pasca*. — Dl *Mihail Gașpar*, absolvent de teologie și dșoara *Livia Blajovan* s'au cununat la 21 septembrie în Hodoș comitatul Caraș-Severin. — Dl *Petru Russu* și dșoara *Ema A. Lupan* s'au logodit în Silvașul-de-Câmpie. — Dl *Ioan Ionică* inginer silvic în Zărnești s'a logodit cu dșoara *Paulina Moșoiu* din Tohanul-nou.

O nouă reuniune de femei. Femeile române din Brașovul-vechiu au înființat o reuniune, care, pe temeiul statutelor aprobate de consistoriul arhiepiscopescan din Sibiiu, s'a și constituit astfel: presidentă dna Maria Maximilian, vicepresidentă dna Dobra Oprea, casieră dna Elena Căpățină, secretar dl Dumitru Jaliu și un comitet de noue doamne.

Expoziție științifică la București. La 21 septembrie v. se va deschide cu mare solenitate la București expoziția Asociației pentru înaintarea și răspândirea științelor. La orele 10 a. m. se va face în sala universității deschiderea congresului Asociației. Congresul va dura 5 zile. În aceeași zi se va deschide și expoziția Asociației organizată prin stăruințele ilustrului profesor universitar dl dr. Istrati. Scopul acestei expoziții este ca opiniunea publică din țară și chiar cea din străinătate să-si facă o idee clară de progresul atins de România atât pe tărîmul cultural, cât mai ales și pe cel științific. Sînt expuse în diferite secțiuni ale expoziției în afară de obiecte și lucrări de ale particularilor și numeroase lucrări făcute în institutele statului. Academia Română, va lua parte de asemenea la această expoziție. De sigur, că ori ce bun Român nu poate decât să se bucure de inițiativa fericită luată de dl dr. Istrati.

Serbare la Călugăreni. Duminică trecută s'a ținut pe câmpia de la Călugăreni o frumoasă serbare în amintirea luptei date acolo de Mihaiu Vi-teazul în contra turcilor. La aceasta serbare a asistat dl Sp. Haret ministrul cultelor și instrucțiunii, dl G. Adamescu secretar general, dl general War-tiade, dl depntat N. Ionescu, dl I. Bianu, dnii P. Gârbovicean administratorul casei bisericeii, dl M.

Popescu administratorul casei școalelor, dl Gr. G. Tocilescu și alții mulți. Întâiu s'a oficiat de către preoți un serviciu religios, apoi dnl I. T. Ghica, Droc-Barcianu, Leon Grigorescu ținură cuvântări, iar dl Gr. G. Tocilescu a descris lupta de la Călugăreni. În fine vorbi ministrul Haret. După miazăzi a urmat manifestațiile elevilor, cari au cântat diverse cântări patriotice.

Reuniunea femeilor române din Abrud, Abrudsat și împrejurime se va întruni în adunare generală la 4 octombrie n. sub presidiul dnei Ana Filip, secretar dl Alesandru Ciura.

Meseriași români distinși. La expoziția industrială a camerei de comerț din Cluj ținută în luna trecută a fost distins cu premiul I (20 cor. în aur) Vasile Todică, calfă de cojocar din Bistrița. La expoziția industriaișilor din Sibiu, aranjată de Reuniunea internațională industrială în luna curentă au fost premiați și următorii români: cu medalie de argint Ioan Mihălțean și Constantin Dragoș; cu medalie de bronz Petru Mihălțeanu, Ioan Dușe, Alesandru Lucian și Irimie Purece.

Nouă bancă românească în Timișoara. La 14 septembrie n. ș-a ținut adunarea constituantă noul institut românesc de bani în Timișoara-Fabric. Acesta va purta numele „Păstorul“ cu un capital social de 160.000 coroane. Membrii fondatori au numit direcțiunea pe 3 ani în persoanele dlor: P. Rotariu adv., dr. Traian Putică protopop, dr. Val. Mezin adv., Ioan Plavoșiu paroc, Mehala, Nic. Micluția paroc, Cerneteaz, P. Toader măestru pantofar, loco și Const. Țăranu comerciant. Comitetul de revizie s'a ales din: I. Popu paroc, Ghiroda, Eremie Mezin jun. proprietar Nereu, Dimitrie Adam paroc, Moșnița, Avram Blajiu învățător Parția și I. Ursulescu măestru chintușer, Fabric.

Au murit: *Ioan Faur*, fost profesor în Craiova, originar din Transilvania, la 2/15 septembrie, în e-tate de 76 ani; — *Ioan Cimponeriu*, paroc gr. or. român în Roșia, la Lipova în 9/22 septembrie, în e-tate de 79 ani.

Ș a r a d ă .

De Iacov Cerbereanu.

Din patru litere-î compus
Cuvântul meu, aci propus,
Și ca 'nsemnare de îndată,
Un rit în lume îți arată.
Dar capul dacă îl retezi,
De bună seamă o să vezi,
C'a fost și este pe pământ
Un nume pentru lume sfânt.

Terminul deslegării e 15 octombrie n. Între deslegători se va sorti o carte.

*

Deslegarea cuvântului rombic din nr. 7 an. c. al „Familiei“:

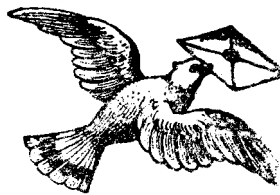
```

D
  c e e
    c o c o r
D e e e b a l
  c o b u z
    r a z
      l

```

Deslegare bună n'am primit de la nime.

Poșta redacției.

Budapesta. H. P. P. Cu plăcere. *Timișoara.* Regretăm că e peste putință să ve împlinim cererea.

Lilii. Cu oareș-cari omisiuni s'ar putea întrebuiță. De ce pseu-donim?

Șard. Au sosit. Vor urmă pe rënd când vom dispune de spațiu.

Vășcoi. Alege numai pe cele mai frumoase și nu adaogă nimica.

Călințarul săptămânei.

Duminecă după înălt, S. Crucii, ev. Marcu c. 8, gl. 8, v. 8.

Ziua sapt.	Călințarul vechiu	Călinț. nou
Duminecă 14	(†) <i>Inălțarea S. Crucii</i>	27 Cosma
Luni 15	† M. Nichita	28 Venceslav
Marti 16	M. Eufemia	29 Mihail
Mercuri 17	M. Sofia	30 Ieronim
Joi 18	C. Eumenie	1 Oct Remigiu
Vineri 19	M. Trofim	2 Leodgar
Sămbătă 20	M. Eustatie	3 Candid

Avis abonanților noștri. Apropiindu-se finea treiluniului iulie—septembre, rugăm pe toți aceia ale căror abonamente espiră să le înnoiască de timpuriu.

Proprietar, redactor respunțător și editor:

IOSIF VULCAN. (STRADA ALDĂS NR. 14/296b.)

BIHOREANA

institut de credit și economii
societate pe acții

în ORADEA-MARE.

Capital social 600.000 coroane.

1. Primeșce bani spre fructificare pe lângă libele de depunerî, sau în cont curent și după banii depuși spre fructificare plăteșce interese de 4½%. Darea după interesele de depunerî o plăteșce institutul.
2. Acoardă împrumuturi ipotecare.
3. Acoardă împrumuturi simple țărăneșci pe obligațiuni cu cavenți (credite personale țărăneșci.)
4. Escomptează cambii (polițe), efecte și pretensiuni sigure cătră casse publice cu scadențe fixe.
5. Acoardă împrumuturi pe lângă amanetare de efecte (lombard).
6. Acoardă credite cambiale și de cont curent cu acoperire ipotecară, sau de alta natură.
7. Îngrigeșce afaceri economice și tot felul de afaceri de bancă.

9—12

Diracțiunea.